

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Izjava ob 4. jutroja
Glavna uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Oglas po tarifi.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Recepti se ne vračajo.

Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2024.

Ponovni krvavi spopadi na zagrebških ulicah

Na Jelačičevem trgu in na Prilazu je prišlo sinoči do novega medsebojnega obstreljevanja — Policija in tudi civilne priče zatrjujejo, da so pogubni streli bili oddani od demonstrantov — Ustreljeni Petrič je Ljubljančan — Dosedanji rezultati preiskave — Noč poteka mirno

Zagreb, 1. decembra. n. Tekom popoldneva je prišlo v raznih delih mesta do manjših spopadov s policijskimi in orožniškimi patruljami, ki so hodile po ulicah ter po hišah zahtevale, da se odstranijo črne zastave.

Proti večeru je situacija postajala zopet resnejša.

Ob 8. zvečer je skupina demonstrantov šla po liči in preko Jelačičevega trga ter vzklikala: »Slava Stjepanu Radiću, doli srbska hegemonija!« Ko so demonstranti prišli na vogal Jurišičeve ulice, jim je prišla nasproti policijska straža, ki jih je pričela razganjati. Tu je iz vrst demonstrantov nastalo streljanje iz revolverjev, nakar je policija odgovorila s streli iz karabink. Ob tej priliki je bil ranjen 51 let star soboslikar Nikola Lončarić, ki je bil zadet v usta. Zgrudil se je takoj brez zavesti na tla ter so ga prepeljali v bolnico.

Ob 8. zvečer je vojaštvo priredilo bakljado z godbo na čelu, ki je svirala patriotske pesmi po ulicah. Bakljado je spremljala policija. Na Jelačičevem trgu so demonstranti pričeli metati na vojaško godbo kamenje. Tamkaj postavljene policijske patrulje so pričele streljati nato s puškami v zrak ter so demonstrante razgnale. Ko se je vojaška godba vračala skozi Prilaz je nekdo ustrelil iz neke hiše. Ranjen ni bil pri tem nihče. Policija je takoj blokirala

oni del ulice ter pričela preiskovati, iz katere hiše se je streljalo.

Vlada hoče zatreti pojave z zakonom o zaščiti države

Beograd, 1. decembra p. Že opoldne so se sestali ministri ter so razpravljali o zagrebških dogodkih. Prevladalo je mišljenje, da je treba kar najostreje postopati.

Opoldne je bil ministrski predsednik Korošec v dolgi avdijenci pri kralju.

Ministrstvo notranjih del je nocoj izdalo obvestilo, da so državne oblasti v Zagrebu prejele nalog, naj se podvzamejo kar najostreje mere proti povzročiteljem današnjih demonstracij v Zagrebu kakor tudi proti onim, ki so demonstrirali proti državnemu prazniku in razobesili črne zastave na svojih hišah.

Oblasti so prejele nadalje nalog, naj postopajo proti onim, ki so sodelovali pri tvojnih napadih na policijo, po predpisih zakona o zaščiti države.

Tu je nocoj razširjena vest, da so pri današnjih demonstracijah v Zagrebu dozdnevno sodelovali v glavnem frankovci in komunisti.

Zaradi današnjih dogodkov v Zagrebu sta bila popoldne ponovno v dvoru predsednik vlade dr. Korošec in minister vojske in mornarice general Hadžić.

z neje uradno pregledano ter je bilo ugotovljeno, da nihče izmed policije ni streljal. Policija je ob 8. zvečer izdala tudi poseben razglas o tej stvari. V tem razglasu se pravi, da je zagrebški tisk objavil netočne opise dogodkov, kakor da so streljali policijski organi. Policija trdi v svojem razglasu, da je ugotovljeno, da nihče izmed policijskih organov ni oddal strela in da je po izidu kot sigurno konstatirano, da so streljali samo demonstranti. Končno je bilo zaslisanjem več prič ugotovljeno, da je bil Stanko Petrič ubit od nekega mladega človeka, starega okoli 24 let, ki je bil oblečen v kratko zimsko suknjo s krznom na ovratniku ter je imel klub-buk potisnjen na oči. Ta mladi človek je po izvršenem dejanju pobegnil po Jurišičevi ulici. Razglas policije se konča z naslednjimi besedami: To se sporoča v splošno vednost meščanstvu, ki se poziva, naj odstrani črne zastave, ker pomenijo demonstracijo proti državnemu prazniku in da naj se izogiba vsakemu kršenju javnega miru in reda, ker bo vsakdo najstrožje kaznovan po zakonu.

Izpovedi prič o ustrelitvi Stanka Petriča

Zagreb, 1. decembra. p. Izmed množice prič, ki dajejo razne kontradiktorne izjave o današnjih krvavih dogodkih, pripoveduje ga. Vimpolšek, žena odveta dr. Vimpolška iz Jurišičeve ulice, ki je stala v bližini, kjer se je pripetilo krvoprelitje, da je z Jelačičevega trga policija vodila tri omladince proti Petrinjski ulici. Za policijo je šla množica manifestantov, ki so vzklikali KDK, Stjepanu Radiću, dr. Mačku in Svetozarju Pribičeviću. No vožalu Jurišičeve ulice, kjer je stal neki avtotaksi, je neki civilni človek potegnil iz žepa revolver ter pričel streljati na vse strani. Policijski stražniki so pričeli bežati in kmalu nato je začela hitro streljanje. Množica se je nato razbežala na vse strani. Tudi advokat Singer, ki stanuje na Jelačičevem trgu 24 izpoveduje, da je streljal neki civilni človek v kratki suknji z malim krznom na ovratniku in da je streljal v smeri, kjer je bil ubit Stanko Petrič.

Da zagrebško prebivalstvo ni izizzvalo in da ni imelo tega namena, se je izkazalo tudi kasneje, ko se je v pravoslavni cerkvi vršila služba božja brez najmanjšega incidenta. Tekom popoldneva je policija prejela iz Beograda strog nalog, naj prepove razobešanje črnih zastav, ki jih je meščanstvo pričelo razobešati, da s tem posvedoči svojo bolj nad današnjimi krvavimi in docela neumestnimi dogodki. Policija je skušala izvršiti to povelje iz Beograda, toda kmalu je sama uvidela, da je povelje neizvedljivo. Tako so njeni organi prišli v Seljaški dom in ukazali odstraniti črno zastavo, ko pa so se odstranili, je bila zastava ponovno razobešena. Policija pa se topot ni mogla vrniti, ker so medtem že zaklenili vrata Seljaškega doma.

Razbita predstava v Narodnem gledališču

Zagreb, 1. decembra. p. Zvečer je bila v Narodnem gledališču slavnostna predstava »Prodane neveste«. Komaj je bila odsvirana overtura, so pričeli hrvatski omladinci, ki so se zbrali v parterju na dijaškem stojišču, klicati: Slava Stjepanu Radiću, živeza svobodna Hrvatska, ne damo gledališča, ko se preliva hrvatska kri, doli ubijalci itd. To je izizzvalo veliko paniko med občinstvom, ki se je takoj razbežalo. Demonstracija je bila tako hitro končana, da policija ni imela niti časa aretirati koga. Okoli 100 omladincev, ki so priredili demonstracijo, se je razbežalo takoj in ni bil nihče aretiran.

Situacija o polnoči

Zagreb, 1. decembra o polnoči. Č. Noč poteka do sedaj mirno. Stanje težko ranjenih je neizpremenjeno. Po poročilih z dežele vlada povsodi mir, akoravno so dogodki v Zagrebu prebivalstvo silno razburili.

Razpoloženje v Beogradu

Beograd, 1. dec. p. Vest o krvavih dogodkih v Zagrebu je izvala v prestolnici najmučnejši vtis. Prve podrobnosti o teh dogodkih so sporočile prestolinskemu občinstvu beogradske redakcije z letaki na vseh važnejših prometnih križiščih. Kmalu nato so se na ulicah pojavile še posebne izjave. Meščanstvo se je kar trlo in ruvalo številnim kolporterjem izdaje »Vremena«, »Politike in ostalih beogradskih dnevnikov iz rok.

Občinstvo je živahno in razburjeno komentiralo dogodke in obžalovalo, da so se na današnji državni in nacionalni praznik mogli v Zagrebu pripetiti in odigrati tako krvavi in žalostni dogodki.

Ker je bila današnja proslava državnega praznika in 10. obletnice ujedinjenja v Beogradu neobičajno mlačna, so vesti iz Zagreba le še pojačale in poglabile splošno vladajoči pesimizem v prestolici.

Zanimivo je, da je bila nocoj na vseh križiščih in po vseh glavnih ulicah pojačana žandarmerija in da krožijo tudi po prestolici močne policijske patrle.

Gleboak vtis v Pragi

Praga, 1. decembra. h. Poročila o današnjih dogodkih v Zagrebu so prispela semkaj že popoldne ter so bila objavljena že v nekaterih večernih listih. V javnosti so povzročila vznemirjenje in žalost, zlasti ker so vsi listi brez izjeme objavljali ob priliki današnje desetletnice članke o Jugoslaviji ter o jugoslovenskih razmerah. Skoraj vsi ti članki so bili polni optimizma ter so izražali upanje, da se bodo politični odnosi v Jugoslaviji ugodno razvijali. Vest iz Zagreba so bile torej sprejete z veliko bolešjo.

Nadaljna podrobna poročila o dogodkih v Zagrebu bodo objavljene v »Ponedeljku«, ki izide v ponedeljek ob običajni intranji uri.

Čitajte »Ponedeljek«!

Dosedanje ugotovitve o postanku in poteku dopoldanskih dogodkov

Zagreb, 1. decembra n. O neposrednih vzrokih žalostne katastrofe se širijo vsakovrstne vesti. Doslej se je moglo v glavnem ugotoviti, da je do prelivanja krvi prišlo na naslednji način: Generali niso šli takoj v cerkev, temveč so čakali prihoda velikega župana dr. Trelica, ki se je za devet minut zakasnil. Ko je veliki župan dospel, so civilni predstavniki oblasti odšli za njim v cerkev, dočim so generali in oficirji ostali zunaj, češ, da prej ne vstopijo, dokler ne bo odstranjena še tretja črna zastava, ki se je bila zataknila. Šef policije dr. Vragović je sam šel v zvonik.

Demonstracija so pričeli

omladinci, ki so prišli iz zvonika, ter so pričeli klicati »ko so zagledali generale in vojaštvo: »Doli lažno ujedinjenje! Živeza svobodna Hrvatska! Doli Beograd!« itd. General Uzun-Mirković, ki je videl, da so policijski stražniki razburjeni in da ne uradujejo, je šel nasproti omladinem, dvignil roko in

zaklical »Stoj!«

S tem je hotel prepričati, da bi omladinci, ki so v zvoniku izobesili črne zastave, ne pobegnili. V tem trenutku se je pričela množica kakih 500 do 600 ljudi približevati omladinem, ki jih je general Uzun-Mirković zaustavil. Ko so vojaki videli, da stoji general pred množico z dvignjeno roko, so mislili, da ga hoče množica napasti. Zato so brez povelja

sneli z ramen puške.

jih pričeli polniti s patronami, natikati nanje bajonete ter se pripravljati na naskok. V tem trenutku je prihitela uniformirana policija, ki je pričela zaustavljati demonstrante. Komendant mesta general Radovanović je obenem ustavil vojaše in jim zapovedal, naj se vrnejo na svoje mesto.

Ker še ni bila odstranjena tretja črna zastava, ki se je zapela na zvoniku, je

komendant armije zapovedal,

naj vojaštvo ne gre v katoliško cerkev, temveč naj takoj odide v pravoslavno cerkev. To se je tudi zgodilo.

Na policiji pravijo, da je

do intervencije vojaštva došlo le v sled nesporazuma.

General Uzun-Mirković je mislil, da ni nikogar, ki bi omladince aretirali, čeprav so bili že aretirani, ker so bili poleg njih detektivi v cvilu. Ostala publika, ki je videla, da se vojaštvo pri-

pravlja na naskok, se je razbežala iz pred cerkve.

Črne zastave po Zagrebu

Ob pol 9. dopoldne se je odsulila v pravoslavni cerkvi služba božja brez vsakega incidenta. V istem času so se vršile službe božje tudi v starokatoliški cerkvi, evangelijski cerkvi in v židovskem hramu. Že dopoldne so nekateri meščani izobesili raz hiš črne zastave, popoldne pa so se pojavile

Črne zastave po vseh delih mesta.

Medtem je policija pričela križariti po mestu ter odrejala, naj se odstranijo črne zastave in zopet odpro gostilne in kavarne, ki so jih lastniki zatvorili v znak žalosti. Ob priliki tega posredovanja policije je prišlo

do velikih in burnih demonstracij po raznih delih mesta.

Policija, ki je hodila od hiše do hiše, je bila ojačena z orožnistvom.

Ustreljeni Stanko Petrič Ljubljančan

Stanko Petrič, ki je bil ranjen v Petrinjski ulici, je brivski pomočnik, ter je umrl v bolnici dve uri kasneje, ko so ga prinesli tja. Stanko Petrič je rodom iz Ljubljane ter je star 16 let. Kroglja mu je prodrla skozi možgane ter so mu zdravniki mogli samo glavo zavestati. Drugi težki ranjenec je policijski stražnik Josip Korenić, ki ga je krogla zadela v ledja. Krogla mu je ranila leve ledice. Star je 28 let in je njegovo stanje zelo težko. Tretji ranjenec je Mirko Djurek, mizarški pomočnik, ki mu je krogla prebila pljuča. Njegovo stanje ni smrtno nevarno. Lahko ranjen je tudi policijski stražnik Zimšek, ki ga je krogla zadela v desno nogo.

Ko je bil v bolnico, kamor so prepeljali ranjence, dovoljen vstop, je velika množica občinstva vdrila v prostor, v katerih se nahajajo ranjenci. Sprva uprava bolnice ni hotela dopustiti vstopa, ker pa je množica kategorično zahtevala, da hoče videti ranjence, je uprava morala popustiti in tako je bila bolnica takoj preplavljena od množice ljudi.

Policija trdi, da so streljali samo demonstranti.

Kljub temu, da večje število očitkov trdi, da je Petriča ustrelil detektiv Jurič in da so stražniki streljali, zatrjuje policija, da nihče izmed policije ni streljal. Orožje policistov je bilo po-

Zanimivo in ilustrativno poročilo avtentično informirane osebnosti našemu poročevalcu

Zagreb, 1. decembra v. Vaš poročevalac je imel nocoj priliko razgovarjati se z dobro poučeno osebnostjo, ki je podala o današnjih krvavih dogodkih naslednji nepristranski in politično objektivni komentar:

Ker se že ni izpremenil režim in z ozirom na razpoloženje v Zagrebu je bilo na mestu, da bi se bile oblasti zadovoljile s službo božjo v cerkvi. Oblast pa je nasprotno poskrbela, da so bile velikanske množice prebivalstva nagnane na ulico in da so radovedno pričakovale, kaj bo prišlo. Oblasti so namreč dale plakati pri pozive na proslavo in so tudi sicer z drugimi ukrepi ustvarile med meščanstvom in v omladini vtis, kakor da hočejo za vsako ceno prirediti nekaj ostenativnega.

Kljub temu pa bi ne bilo došlo do krvavih incidentov, da so oblasti tekom današnjega dne postopale z večjim taktom in da niso predvsem izgubile glave. Zlasti bi se bile demonstracije lahko končale brez najmanjšega prelivanja krvi.

Za razumevanje neljubih dogodkov je važno upoštevati naslednji moment, ki igra v poslednjem času veliko vlogo v razmerju med civilno oblastjo in tukajšnjimi predstavniki vojske. V Zagrebu je znano, da obstoja spor med civilno oblastjo in vojaškimi krogi že precej dolgo in da je ta spor do današnjega dne latenten. Vojaške oblasti razpolagajo s svojo, vojaštvu podrejeno policijo, ki se predvsem opira na privatna sporočila prenašanih in nerazsvetljenih tukajšnjih Srbijancev. Te osebe ne poznajo tukajšnje miselnosti in se v tukajšnje razmere se danes niso znašle. Neprestano se zato ponavljajo, da so te informacije napačne in brez podlage in da izhajajo od prenapetih. V zvezi s tem je tudi dejstvo, da razpolagajo vojaške oblasti z dobrimi telefonskimi spoji z Beogradom in da so vedno tudi najmanjše dogodke prikazovali beograskim centralnim uradom mnogo prej in dostikrat v docela drugačni luči, kakor tukajšnje civilne oblasti. Na ta način je bil v Beogradu stvorjen vtis, kakor da so tukajšnje civilne oblasti nezanesljive in da stoji eventualno celo pod vplivom opozicije. Tako je bilo omanjano medsebojno zaupanje, ki je potrebno med civilnimi oblastmi in vojaštvom.

Šele, ako se to upošteva, je mogoče razumeti današnje zadržanje oficirjev pred stolno cerkvijo in spopad, ki so ga imeli s policijo in z velikim županom.

Frankovski omladinci, ki so bili odšli s črnimi zastavami na stolp katedrale, so imeli, kakor so pozneje izpovedali, počakati gori dotlej, da prične služba božja, tako da bi mogli razobešiti zastave šele v trenutku, ko bi bili vsi dostojanstveniki pri službi božji. Že so stopili civilni državni uradniki v cerkev in bilo je nekako ob 9., oficirji pa so še vedno stali izven cer-

kve in dozdevno čakali na prihod velikega župana. Nenadoma pa so se začele viti raz stolpa stolnice navedene črne zastave. Ko so oficirji zagledali črne zastave, so se silno razburili in niso hoteli stopiti v cerkev. V tem trenutku je prispel veliki župan ter je pri tej priliki došlo do živahnega rankontra med velikim županom in posameznimi prisotnimi višjimi oficirji in generali. Ugotovljeno je, da je prisotni general pozval velikega župana dr. Trelica k redu in mu očital, zakaj policija ne posluje in zakaj ni vzpostavila red. Dr. Trelec je ostro odvrnil, da je policija že odšla na stolp in da bodo zastave takoj odstranjene. V tem se je pridružil tudi šef policije, nakar so civilne oblasti opozorile generale, naj prepušče skrb za mir in red njim ter da bodo že same znale ga vzpostaviti in vzdržati. Prišlo je pri tem do debate o čl. 123 ustave, ki pravi: »Za vzdrževanje notranjega reda se sme uporabiti vojsko le na zahtevo pristojne civilne oblasti.« Nekateri oficirji pa so smatrali, da je situacija taka, da je potrebna intervencija vojaštva. Veliki župan dr. Trelec je nato prekinil svoj razgovor s prisotnimi vojaškimi dostojanstveniki, naglo okrenil ledja in odšel v cerkev. Nato so vojaški poveljniki sklenili, da se ne udeležijo službe božje v katedrali in so z vsemi vojaškimi oddelki odšli v pravoslavno cerkev.

Policijski uradniki so medtem izvršili povelja svojih predpostavljeneh in aretirali omladince, ki so razobešili črne zastave. Policija pa je nato storila več težkih pogrsk. Najnaravnijeje bi bilo, da bi bili detektivi naročili najbližji avto, vanj strpali aretirane omladince, ter se z njimi odpeljali na policijo. Če bi bili to storili, bi ne bilo došlo do krvavih dogodkov, ki so se nato odigrali pred zgradbo Srbske banke. Tako pa je policija vodila aretirane omladince od trga pred katedralo do Jelačičevega trga in dalje do Petrinjske ulice, kjer se nahaja policijski urad. Policija je morala skozi goste špalirje že razburjenega občinstva. Naravno je, da je moralo pri tem priti do ponovnih incidentov. Občinstvo je zahtevalo, naj policija izpusti omladince, ki sta jih vodila dva detektiva v spremstvu štirih docela neoboroženih in le s pendreki opremljenih redarjev. Sprevod aretirancev je bil predmet stalnih medklincev ter ostrih nastopov razburjenega občinstva. Očitvidi pripovedujejo, da je usodno strele sprožila neka tajnstvena oseba, o kateri se sumi, da je hotela s tem izzzvati krvave dogodke. Ta oseba je pričela divje streljati in ni nehala dokler ni opravila svojega krvavega opravila. Le tako si je lahko razlagati, da so bile vse ranjene osebe nastreljene od zadaj. Pri tej priliki je padel tudi Slovenec Petrič, ki se je v tistem času mirno razgovarjal z nekim postreščkom.

Poročila zagreških listov o dogodkih

Zagreb, 1. decembra. Prve avtentične vesti o dopoldanskih incidentih je objavila »Riječ«, ki je izdala posebno izdajo. Kmalu nato so priredili tudi ostali zagreški listi posebne izdaje. Občinstvo je kar grabilo korportere in raznašalce liste iz rok in hlastno prebiralo podrobna poročila.

»Večer«, »Hrvat«, »Obzor« in Narodni vail objavljajo poročila, ki vale glavno krivdo za dopoldanske krvave dogodke na policijo in na oblasti. Po poročilih teh listov so se glavni

krvavi dogodki odigrali pred gradbo Srbske banke.

Detektivi, ki so aretirali omladince v stolpu katedrale, so pripeljali aretirane na križišče Jelačićevega trga, Jurišićeve in Petrinjske ulice. Občinstvo se je polastilo silno razburjenje in ogroženje in je po zahtevi policije na tem mestu hotelo oprostiti omladince in jih iztrgati iz rok policije. Detektivi pa so odgovorili s streli iz revolverjev. Občinstvo je nato v divji paniki planilo narazen in se razbežalo na vse strani.

»Hrvat« objavlja svoja poročila s celostanskimi naslovi: »Žopet kri«, »Krvavi 1. decembra«, »Meščani izveste črne zvestave v znak žalosti«.

List opisuje, da je

do prvih burnih incidentov pred kate-

drolo

došlo na ta način, da je neki general v hipni razburjenosti pozval vojsake naj vložijo naboje v puške, nataknejo bajonete in jih tudi pozval na naskok na občinstvo. »Hrvat« pravi, da so se čula odločna povelja »Napred, vojnik«, a general sam, o katerem pravi »Hrvat«, da je bil general Vešović, je potegnil sabljo in prišel mahati proti občinstvu, ki je demonstriral proti Beogradu, proti vladi in tudi sicer izražalo svoje nezadovoljstvo nad aretacijo zagreških omladincev s ostrimi vzkliki. Občinstvo je reagiralo z neprestanim vpitjem: »Doli velikosrbski centralizem«, »Živela svobodna Hrvatska.« Nato so se množice začele valiti proti križišču Jelačićevega trga, Jurišićeve in Petrinjske ulice, kjer je došlo pred zgradbo Srbske banke

do strahovitega prizora.

Tu je hotelo občinstvo po zahtevi policije osvoboditi aretirane omladince, čemur pa se je policija z vso silo uprla. Ko so demonstranti naveli je policija odgovorila z revolverjskimi streli. En strel je pogodil komaj 18letnega

Stanka Petriča v sence.

Krogla je prodrla lobanjo in se zarila v rulo modne trgovine »Zagreški magazin«, ki se nahaja v postopju Srbske banke.

Zaplemba zagreških listov

Po nalogu ministra Korošca. »Da ne bi se Zagreb še bolj razburil«

Zagreb, 1. decembra r. Tekom popoldneva je policija prejela iz Beograda nalog, da prepove posebne izdaje listov. Tako je bil najprvo zaplenjen »Večer«, medtem ko je policija pripustila, da so kolporteri mirno razpečevali posebno izdajo »Riječ«. Kmalu nato pa je prišlo povelje iz Beograda, naj se kratkoma zaplenijo vsi listi ne glede na to, ali je njihova pisava v na-

Žalosten vtis zagreških dogodkov v Ljubljani

Ljubljana, 1. decembra. V Ljubljani se je oficijelna proslava 1. decembra izvršila po običajnem redu. Ob pol 9. je bilo svečano bogoslužje v pravoslavni kapeli, ob 10. pa v stolnici. Na obeh krajih so prisostvovali predstavniki vojaških in civilnih oblasti, nakar se je v vladni palači vršilo čestitanje.

V lepem vedrem vremenu je mesto imelo dokaj prazničen izgled. Po ulicah je ves dan vladalo živahno vrvenje, občinstvo se je v gručah zbiralo pred okusno aranžiranimi miklavževimi izložbami. Polni so bili vsi javni lokali, posebno obiskana je bila tudi predstava v operi.

Okrog 11. dopoldne je redakcija »Jutra« prejela prva poročila o krvavih dogodkih v Zagrebu in jih afiširala na oglašnih tablah Narodne tiskarne. Naglo so se začeli zbirati ljudje in novica se je bliskoma razširila po mestu. Pred afišami »Jutra«, zlasti pred pošto, so se zbirale goste gručo ter živahno komentirale obžalovanja vredne dogodke.

Politične konference v Beogradu

Govor Ljube Davidovića, o katerem trdijo, da napoveduje krizo

Beograd, 1. decembra. p. V političnih krogih je bil danes opažen sestanek, ki ga je imel kot po prvih vestih iz Zagreba predsednik radikalne stranke Aca Stanojević s svojimi ožjimi prijatelji. Govori se, da so na sestanku razpravljali o političnem položaju, nastalem po sinočnem govoru Ljube Davidovića in po zagreških krvavih incidentih.

Skoro istočasno se je vršila na drugi strani konferenca med predsednikom vlade dr. Korošcem in predsednikom radikalnega poslanskega kluba Veljo Vukičevićem. O tem sestanku se zna, da je veljal sinočnemu govoru Ljube Davidovića, o katerem se trdi, da napoveduje krizo vlade.

Govor Lj. Davidovića, ki je predmet tako žive pozornosti je bil izrečen na sinočnji politični večer demokratskih prvakov, pravi v bistvu:

Druga dva strela sta ranila čevljarkega pomočnika Mirka Djurića. Prvi strel ga je zadel

v levo pljučno stran,

drugi strel ga je ranil na desni roki. Pri tej priklki je bil ranjen tudi redar št. 401, po imenu Korenić. Krogla ga je zadel od

zadaj v hrbtenico, šla nato skozi telo in trebul.

Govori se, da sta te strele oddala detektiv Račić in redar št. 151. Po drugi verziji je 5 strelav oddal detektiv Juričić.

Alarmantni dogodki pred katedralo in na Jelačićevem trgu so opozorili redarstveno poveljstvo, ki se je nahajalo v katedrali, na izredno kočljivo situacijo, nakar so bile izdane obsežne varnostne mere proti demonstrantom. Zanimivo je, da se svečana

služba božja v katedrali ni vršila.

Povelje za prekinitev iste je dal general Matić. Ko je komandant armije videl, da je položaj opasen, je odredil, naj se služba božja odpove in naj vojska iz oficirij vred odkoraka pred pravoslavno cerkev, da se temkaj udeleži za kasneje napovedane službe božje.

Ko je bila v pravoslavni cerkvi služba božja končana, se je hotela vojska z nataknenimi bajoneti vrniti v svoje vojašnice.

Pri univerzi

je došlo do ponovnih demonstracij proti vojski. Bilo je točno ob 10.15. Na univerzi se je nahajala ogromna množica omladincev in akademikov, ki je pričela demonstrirati proti Beogradu in vzklikala svobodni Hrvatski. Komandant vojaških oddelkov je odredil, naj se vojska ustavi.

Vojaki so se razporedili z nasajenimi bajonetami. Medtem je policija s silo razgnala omladince, nakar je vojska odkorakala v vojašnice.

»Obzor« objavlja svoje poročilo pod debelimi naslovi: »Proslava 1. decembra v znamenju 2 mrtvih ter večjega številca ranjenih in premlatenih.« List poroča tudi že o poraznem vtisu, ki so ga dopoldanski dogodki v Zagrebu izražali v Beogradu. Vsi listi so kmalu po dogodkih priredili posebne izdaje. Redakcije so na eksponiranih mestih v središču in na periferiji Beograda takoj izobesile kratke informacijske letake. Občinstvo se je kar trgalo za posebne izdaje. Na Terazijah in po vseh glavnih ulicah so se zbirale velike gručice ljudi, ki so strastno komentirale dogodke v Zagrebu. »Obzor« zatrjuje, da je bila večina publike sovražno razpoložena proti Zagrebu in Hrvatim in da je po ulicah vladalo isto razpoloženje, kakor po krvavem dogodku v Narodni skupščini.

vzkrižu z javnimi interesi, češ, da se mora Zagreb očuvati še večjega vznemirjenja.

Novo nasilje v Vojvodini

Veliki Bečkerek, 1. dec. 3. Veliki župan Svetislav Rajić je razveljavil izvolitev župana v Velikem Bečkereku, sam. dem. dr. Pere Erdeljanića.

V prvih dveh popoldanskih urah je nato naraščal promet v osrčju mesta, posebno po Selenburgovi, Aleksandrovi in Krafjevi ulici. Pred Narodno tiskarno so stotine meščanov pričakovale posebne izdaje. Ko je nekaj pred tretjo uro stekel rotacijski stroj, so bile prve zaloge kolporterjev mahoma razgrajbljene. Na ulici skoro niso videli človeka brez posebne izdaje »Jutra«, ki se ga je tokom ene ure razpečalo tudi po vseh javnih lokalih v celem mestnem okolišu preko 10.000. Velika naklada posebne izdaje je odšla z večernimi vlaki tudi v provinco, odkoder so se že tokom popoldneva vrstila neprestana telefonična povpraševanja, kaj se dogaja v Zagrebu.

V Ljubljani je iztrpno poročilo »Jutra« napravilo na vse prebivalstvo skrajno mučen vtis in čuli so se mnogi iskreni izrazi pomilovanja. Najvidneje se je depresija prebivalstva pokazala ob večerni bakljadi, ki jo je priredilo vojaštvo.

»Mi hočemo sporazum z Zagrebom. Tudi oni ga ne odklanjajo. Toda zaenkrat se še ne moremo pogoditi. Oni postavljajo pogoji, da se naj Narodna skupščina razpusti in izpremeni vlada. Mi demokrati nismo nerazdruženo zvezani niti s sedanjo vlado niti s sedanjo skupščino. Mi se tudi ne bojimo volitev, kakor se ne zoperstavljamo zahtevi, da se naj sedanja vlada izpremeni. Za to ceno smo mi pripravljeni na sporazum. Ne verujem v to, da bi oni ne hoteli priti v Beograd. Brez sporazuma ni obstanka in sigurnosti. V naši zajednici je moč, če pa smo složni, smo tudi varni.«

čitajte jutri
„PONEDELJEK“!

Velika proslava 1. decembra v Mariboru

Udeležilo se je nad 25.000 ljudi. — Ogromen slavnostni sprevod. — Ovacije generalu Maistru. — Dan je potekel brez najmanjšega incidenta.

Maribor, 1. decembra. Za današnje proslavo desete obletnice osvobođenja Maribora je vladalo tako v bližnji, kakor tudi v daljni okolici Maribora tako veliko zanimanje, da je današnjim proslavam prisostvovalo najmanj 25.000 ljudi.

Najprvo je bil v stolnici odpet slavnostni »Te deum«, ki so mu prisostvovali vsi civilni in vojaški dostojanstveniki, nakar se je vršila v dvorani Kazine slavnostna seja mariborske oblasti skupščine.

Medtem pa je bil v mestnem parku odkrit spomenik. Pred spomenikom so tisočglave množice burno pozdravljale generala Majstra. Po odkritju spomenika se je formalna nedogledna povorka, ki je krenila na glavni trg.

Sprevod so prvi efektno otvorili sportniki s smučmi na ramenih in preko 100 koslarjev v dresih od vseh mariborskih koslarskih klubov. Nato so se valili tisoči navdušeno prepevajoče šolske mladine od 3. razreda osnovnih preko vseh meščanskih in srednjih šol. Za častitim praporjem »Tri glava« so korakali akademiki iz Ljubljane in Zagreba. Sledila je sokolska konjenica in fanfare, 150 Majstrovih borcev, cela vrsta pevskih zborov iz mesta in iz dežele, delegati občin in drugih samoupravnih korporacij iz vse mariborske oblasti, Korošci in Primorci, iz vrst katerih so se glasile pesmi kakor »Trst, Gorica, Reka, svoboda vas čeka«, potem dobrovoljci in rezervni

Preiskava radi umora pred poroto v Pragi

Morilec Vučitrn zatrjuje, da ni bil od nikogar najet. — Sum proti Gani begu, ki ga je policija aretirala.

Praga, 1. decembra. g. Danes dopoldne je bilo zaključeno zasliševanje Bebičevega morilca Vučitrna, ki je izjavil, da je storil svoje dejanje brez premišljanja in da ni imel nobenih komplicev. Ko je slišal in videl, kako drzko se Bebi zagovarja pred sodiščem, se je nenkrat spomnil na svojega prejšnjega gospodarja. V tem trenutku mu je prišla misel, da bi Bebija ravnotako usmrtil, kakor je on Cena bega. Ko je bila nato razprava prekinjena in ko je videl, kako izzivalno stoji Bebi pred sodniki, se ni več zavedal. Ne more se niti spominjati, ali je imel revolver pri sebi in ali je sploh streljal. Kar se tiče revolverja, ga je pred odhodom v Prago zamenjal v Tirani s starm revolverjem. Že več let nosi s seboj orožje. Vučitrna so po zasliševanju izročili deželnemu sodišču, kjer bo obtožen zavrtnega umora.

Brat umorjenega Cena bega, Gani beg,

Opasno zdravstveno stanje angl. kralja

Za slučaj ozdravljenja mislijo na regentstvo princa Walesa.

London, 1. decembra g. Zdravstveno stanje angleškega kralja je danes neizpremenjeno. Temperatura se je od večeraj nekoliko dvignila. Od medicinskih strani, ki je v stalni zvezi s telesnim zdravnikom kralja, se doznava, da gre za bolezen na življenje ali smrt. Kralj je obolen na težki španski bolezni, ki si jo je najbrže nakopal pri slavnosti ob priliki desetletne premirja. Španska bolezen se je nato razvila v pljučnico in vnetje rebrne mreže. Pri kraljevi starosti se mora tako vnetje smatrati za zelo nevarno. Kljub pomirjevalnim poročilom o kraljevem zdravstvenem stanju se mora vendarle računati s tem, da bo sedanje stanje trajalo precej časa in da se mora vsak čas računati z odločilno krizo. Ker bo po prestopi bolezni vsakakor potrebno, da odide kralj na daljši dopust, se že sedaj razpravlja o vprašanju regentstva, kar je tudi v zvezi s povratkom waleškega princa, ki bo jutri na vojni ladji »Entrepriise« zapustil Dar-es-Salam. Od Sueza se bo peljal z železnico v Aleksandrijo. Kier se bo vrkel na križarke »Frobisher« ali za Brindisi ali za Napoli. Odtod bo v posebnem vlaku nadaljeval svojo pot.

Velike protifrancoske demonstracije v Italiji

Rim, 1. decembra h. Tekom večerajšnjega dne je prišlo v vseh univerzitetnih mestih razen v Rimu do velikih protifrancoskih demonstracij. Demonstranti so se zbrali pred poslopji univerzitet ter so nato odkorakali po ulicah. Prišlo je do izgrediv pred francoskimi konzulati. Arnaldo Mussoini, brat duceja, poveljuje v daljšem članku večerajšnje protestne manifestacije italijanskega dijaštva proti Franciji. Članek končuje z naslednjimi besedami: Prišel bo čas maščevanja in revanže!

Mučen vtis v Parizu. — Poostritev nadzorstva nad tuji v Franciji.

Pariz, 1. decembra g. Poročila o izgrediv fašistov in napadih na francoske konzulate so v pariških političnih krogih povzročila veliko negotovost. Danes se je sestal ministrski svet, ki je razpravljal o obsodbi morilca italijanske podkonzula in o zadnjih italijanskih demonstracijah. Z ozirom na vedno številnejše politične atentate, ki jih izvršujejo na francoskih tleh inozemci, je ministrski svet sklenil izredno poostritev nadzorstva vseh inozemcev. Po končani seji ministrskega sveta ni

častniki. Za tablo z napisom »P. V.« je korakala skupina nekdanjih »političnih sumljivcev«. Sledila so razna druga društva in korporacije z zastavami. Sprevod je ob tričetrt na 1. prišel na Glavni trg, kjer so se pričeli ob 1. popoldne z balkona mestnega magistrata slavnostni govori. Prvi je govoril general Majster, ki se je spominjal dogodkov pred desetimi leti in ki ga je množica dolgotrajno pozdravljala. Generalu Maistru je odgovoril podpolkovnik v pok. Cvirn, nakar sta govorila predsednik Oblastnega odbora dr. Leskovar, mestni župan je prečital brzojavni pozdrav kralju. Prof. Ribarič se je v svojem govoru spominjal neosvobođenih rojakov, nakar sta še govorila v imenu Korošcev dr. Müller in šentiljskih obmejnih Slovencev, župnik Vračko. Šele ob 2. popoldne so se začele razhajati množice. Ob 16. so zastopniki mesta in drugih oblasti položili vence na grobove umrlih članov bivšega mariborskega narodnega sveta dr. Verstovška, prof. Voglarja, drja. Vončina in dr. Medveda. Ob 17. je bila v Narodnem gledališču slavnostna akademija, ob 19. se je vršila po mestu bakljada, ob 20. je bil koncert Glasbene Matice v veliki dvorani Uniona, istočasno pa se je vršila velika veselica v Narodnem domu ter neštete zabave po drugih lokalih.

Razpoloženje so motila popoldne dospela poročila o dogodkih v Zagrebu. Dan je v ostalem potekel brez incidentov.

Smrt čl. senatorice

Praga, 1. decembra h. V Prostejovu je večeraj umrla senatorica narodne socialistične stranke ga. Ružena Reichstädterjeva. Zadel jo je kap. Stara je bila 56 let ter je bila poročena s poslancem Reichstädterjem, ki je zastopal v zbornici šlezijske Čehe.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le, da bo to zadevo uredil s pariško policijo. Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov, ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

hotel notranji minister Tardieu dati nobenih tozadevnih pojasnil. Izjavil je le,

da bo to zadevo uredil s pariško policijo.

Ta sklep ministrskega sveta je predvsem povzročilo pisanje desničarskih listov,

ki odločno kritizirajo sodbo proti morilcu italijanskega podkonzula

in porotno sodišče.

Zborovanje KDK v Pakracu

Zagreb, 1. decembra. Predsednika KDK dr. Maček in Svetozar Pribičević sta se dopoldne odpeljala v Pakrac, kjer se jutri vrši veliki zbor KDK.

Iz življenja in delovanja sokolske župe Ljubljana

(Posnetek iz poročila župnega tajnika brata Flegarja na zadnjem sestanku v Laškem.)

Sokolska župa Ljubljana je največja župa na edinic, ki je včlanjena v našem JSS. Steje 36 društev in mora zato vestno prednjačiti vsem ostalim posestrinam na vseh poljih: na telovadnem, na prosvetnem in na gospodarskem.

Zadnje čase pa so se pojavile tudi med člani naše župne organizacije razne ovire. Predvsem gospodarskega značaja, ki seveda nehoti vplivajo tudi na razpoloženje v društvih. Današnja politična in gospodarska psihoza je kriva, da pada zanimanje v društvih. Žalostna slika naših gospodarskih nepravil je odjeknila tudi v telovadnicah in ostalih odeskah. Vsakdo čuti žalostne razmere na lastni koži. Kakor manjka članstvu denarnih sredstev, tako jih nedostajajo tudi njihovi sokolski organizaciji.

Ves naš narod se pogreza v mlačnost, ki jo ustvarja državni aparat z navijanjem davčnega vijaka. Vendar je treba poudariti, da kljub oviram in neugodnemu razpoloženju deluje precej župnih edinic zadovoljivo, ker se zavedajo, da je Sokolstvo ona organizacija, katere poslanstvo je, vzgajati naš narod telesno in duševno, ga probujati in vzgajati v narodni zavesti in ga s tem izpopoljevati k idealu popolnega človeka, ki naj bi dosegel vsem zahtevam modernega časa.

Pomanjkanje razpoložljivega denarja med našimi ljudmi pa je opaziti tudi na naših prireditvah, ki niso nič več tako obiskane kakor prejšnja leta. Nekatera društva dolgujejo župi še večje zaostanke, ki znašajo skupaj okrog 100.000 Din.

Zalosten običaj je, da društva, ki ne poznajo dovolj sokolske discipline, zahtevajo baš od župe in Saveza najrazličnejše stvari in kritizirajo vsak ukrep svojih predpostavljajenih edinic. Zadeje čase je tudi opaziti, da je prešla v našo inteligenco apatija napram društvenemu udeleževanju. Vzrok je pa tudi tu iskati v slabih gnotnih razmerah. A kljub temu bi morala inteligenca stopiti na čelo našega pokreta.

Povdariti pa moramo z zadovoljstvom, da ima tudi to poglavlje častne izjeme.

Motil pa bi se oni, ki misli, da je glede na nerazveseljen uvod naša društva nič ne delujejo. Vzrok uvodne kritike je ta, da ne smemo biti tudi kljub lepim uspehom nikoli zadovoljni. Le večno nezadovoljstvo nas bo gnalo vedno do novih uspehov!

Evo nekaj razveseljivših podatkov: Vsa župna društva so izvršila tekom poletne dobe svoje javne nastope. Nekatera samostojno, druga s pomočjo bližnjih društev. V polletni sezoni je bilo 6 okrožnih, oziroma delnih župnih izletov. V Šiški, v Dol. Logatcu, v Kočevju, v Domžalah, v Ljubljani pri Sokolu II. in na Ježici.

Med letom so se otvorili trije novi Sokolski domi, in sicer v Cerklju, na Ježici in v Gor. Logatcu. Sokolski društvi Ljubljana II. in Kočevje pa sta razvili svoje papore.

Župa je vodila stalno nadzorstvo in stike z društvii tako v tehničnem, prosvetnem in administrativnem oziru. Tehnični odbor je vodil nadzorstvo nad vsemi nastopi v župi. Nameravani jesenski župni tečaj v Ljubljani se ni otvoril zaradi premočestvilnih prijav. Zato se pa bodo vršili nedeljski prednáški tečaji v posameznih okrožjih. Po okrožjih so se že tudi letos izvršile lahkoatletske tekme, ponekod s prav lepimi uspehi.

Ljubljanska župa je predložila Savezu naslednje predloge: Savezni porez v znesku 10 Din za člana naj se zniža. Članski kataster se naj znova pregleda. Na podlagi novega seznama naj se urede vsi zaostali župni in savezni zaostanki, da se dovede tudi finančna stran organizacije na čisto. Razpečevanje razglednic za prvodecemberski fond naj se izvede kako drugače in ne po sedanjem načinu. Savez naj ne dela odgovornih posameznih žup za robo, ki so jo naročila društva direktno pri Savezu. Za iztirjevanje župnega poraza in poškodbenega fonda pa naj vodijo evidenco tudi v nadalje še posamezne župe. Med našim Sokolstvom, posebno na deželi, se čujejo želje, naj bi pri našal »Sokolski Glasnik« več poročil v slovensčini.

Odtegljaji železniškim upokojevcem

Iz vrst železniških upokojevcem smo prejeli naslednji dopis:

Nedavno, ko so bile v Beogradu blagajne še polne, so jemali iz njih kar na kupe. Sedaj pa se razmere izpreminjajo, a pregovor pravi, da v silil vrag celo muhe je. Tako so si sedaj izmislili, naj se pod firmo neke Nabavljalne zadruge za železničarje stek